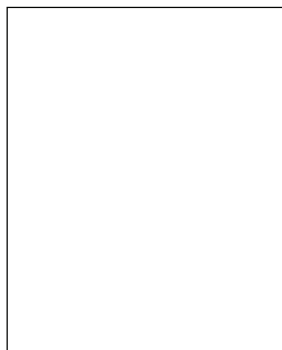

Frivilliga personförsäkringar och inkomstskattereformen i Finland

av jur. kand. Tiina Hellgrén, avdelningschef, Återförsäkringsaktiebolaget Varma

Tiina Hellgrén

I Finland trädde en ny inkomstskattelag (i det följande ISL) i kraft 1.1.1993, och samtidigt ändrades också vissa andra skattelagar. Beskattningsändringarna från ingången av 1993 utgör en del av den totalskattereform vars första skede genomfördes 1989.

Målsättningen för totalskattereformen har varit att dels bredda skattebasen, dels förbättra det finländska skattesystemets internationella konkurrenskraft. Ett centralt mål för de nu genomförda reformerna har varit att förenhetliga beskattningen av kapitalinkomster.

En viktig förändring när det gäller 1993 års reformer var att differentiera inkomstbeskattningen av å ena sidan kapitalinkomster och å andra sidan förvärsinkomster. Förändringen genomfördes på så sätt att en proportionell, 25 procents skattesats tillämpas på kapitalinkomster medan en progressiv beskattning tillämpas på förvärsinkomster.

Också beskattningen av personförsäkringar förändrades.¹ Prestationer som grundar sig på sparlivförsäkringar utgör nu skattepliktig *kapitalinkomst* för avkastningens del. Försäkringsprestationer som ersätter bortfall av förvärsinkomster utgör *förvärsinkomst*, så ock alla pensioner.

Vid skattereformen breddades skattebasen för förvärsinkomster bl.a. genom att sparlivförsäkringspremier som betalas av arbetsgivaren nu till fullt belopp blev skattepliktig förvärsinkomst och lön för arbetstagaren.

I praktiken var förändringarna störst ifråga om beskattningen av frivilliga pensionsförsäkringar. En privatpersons möjligheter att komplettera sitt pensionsskydd med en frivillig pensionsförsäkring, vars premier skulle vara avdragbara i beskattningen, begränsades väsentligt.

De nya stadgandena gäller delvis också försäkringar som tecknats före 1993.

1. Av privatpersoner tecknade försäkringar

1.1. Kapitalförsäkringar

1.1.1. Försäkringspremien

Försäkringspremier på livförsäkringar som en privatperson tecknat för sig själv eller sina familjemedlemmar är inte avdragbara i beskattningen (denna avdragsrätt hade slopats redan 1.1.1989).

¹) Den föregående skattereformen, som trädde i kraft 1.1.1989, och dess effekter på personförsäkringar har refererats i NFT 1/90, s. 27—34.

1.1.2. Försäkringsprestationen

Enligt den nya ISL är personförsäkringsprestationerna antingen kapitalinkomst, förvärvsinkomst eller helt och hållet skattefri inkomst.

En försäkringsprestation som erhållits med stöd av livförsäkring utgör kapitalinkomst. Av en försäkringsprestation som grundar sig på en livförsäkring är endast *försäkringens avkastning* skattepliktig kapitalinkomst, om

- 1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter det att den försäkrade har uppnått en viss ålder, och om
- 2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet skall tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han som är den försäkrade, eller hans make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans adoptiv- eller fosterbarn eller makens barn (ISL 34 §).

En livförsäkrings avkastning beräknas så att från försäkringsutbetalningen dras av det sammanlagda beloppet av betalda försäkringspremier. När avkastningen beräknas skall i detta belopp endast inräknas premierna för sparlivförsäkring och därtill ansluten dödsfallsförsäkring enligt ett och samma försäkringsavtal (ISL 35 §).

Om således ett och samma försäkringsavtal utöver en livförsäkring också omfattar s.k. tilläggsförsäkringar för invaliditet, sjukhusvård eller sjukvårdskostnader får de premieandelar som svarar mot dessa tilläggsförsäkringar inte dras av när avkastningen beräknas.

Om de ovan i punkterna 1 och 2 nämnda förutsättningarna inte är uppfyllda utgör hela utbetalningen skattepliktig inkomst i form av kapitalinkomst.

Efter övergången till proportionell skattesats tillämpas inte längre inkomstutjämning på kapitalinkomster (ISL 128 §).

Enligt den gamla lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (IFSkL) utgjorde 50 procent av avkastningen på en försäkring som varit i kraft minst fem år skattepliktig inkomst (IFSkL 59 § 1 mom.). Enligt den nya ISL utgör således hela avkastningen skattepliktig kapitalinkomst, men avkastningen beskattas enligt en 25 procents proportionell skattesats. Avkastningen på en försäkring som tecknats före 1989 beräknas på så sätt, att från försäkringsprestationen avdras det ändringsvärde som försäkringen hade 31.12.1988, höjt med 10 procent, och de försäkringspremier som betalats efter den nämnda tidpunkten (ISL 143 §, IFSkL 163 §).

Enligt ISL 34 § 4 moment anses såsom försäkringsutbetalning utöver sparsumman även det belopp som erhållits genom återbetalning av försäkringspremier eller genom återköp samt ändringsvärdet, dvs. det värde som har räknats försäkringstagaren till godo då försäkringen ändrades till ett annat slag av försäkring.

Kapitalförsäkringar kan förses med premiebefrielseförmån, som berättigar till befrielse från premiebetalning på grund av den försäkrades arbetsförmåga. Beviljad premiebefrielse anses inte utgöra skattepliktig inkomst.

Skattefri inkomst är enligt ISL 36 § försäkringsbelopp som *med anledning av den försäkrades död* betalas såsom engångsersättning till hans make, en arvinge till honom i rätt upp- eller nedstigande led, hans adoptiv- eller fosterbarn eller makens barn eller till hans dödsbo. Om ersättningen utbetalas till någon annan utgör den till hela beloppet skattepliktig kapitalinkomst.

Med avseende på dödsfallssummors skattefrihet saknar det betydelse vem som är försäkringstagare eller vem som har betalat premierna. En engångsersättning som till följd av dödsfall erhållits i stället för skattepliktig förvärvsinkomst utgör däremot skattepliktig förvärvsinkomst. En dylik engångsutbetalning är t.ex. en kapitaliserad familjepension.

1.1.3. Förmögenhetsbeskattningen

En kapitalförsäkrings ansvarsskuldandel (försäkringsdeposition) utgör alljämt skattefri förmögenhet.

1.2. Invaliditetsförmåner

1.2.1. Försäkringspremien

Premier som erlagts för invaliditetsförmåner är inte avdragbara.

1.2.2. Försäkringsprestationen

Skattepliktig förvärvsinkomst är enligt ISL 79 § ersättningar på grund av personförsäkring som utgivits i stället för skattepliktig inkomst eller annars som ersättning för minskade inkomster eller försämrade utkomst. Av engångsersättning som på grund av personförsäkring betalas ut för bestående invaliditet är 50 procent skattepliktig förvärvsinkomst.

Ersättningar som med stöd av personförsäkring utbetalats för *sjukdomskostnader* eller andra därmed jämförbara ersättningar är *skattefria*, om de inte erhållits i stället för skattepliktig förvärvsinkomst eller som ersättning för minskade inkomster eller försämrade utkomst (ISL 80 § 5 punkt). Med andra med kostnader jämförbara ersättningar avses sådana för lyte eller men utbetalade ersättningar som inte erhållits i stället för skattepliktig inkomst, t.ex. menersättning.

Enligt den nya ISL utgör ersättningar för inkomstbortfall således *skattepliktig förvärvsinkomst*. Ersättningar för sjukvårdskostnader är skattefria. Däremot är vårddagsersättningar som betalats från såsom summaförsäkring beviljad sjukhusförsäkring skattepliktig förvärvsinkomst, om dagsersättningens storlek inte är beroende av sjukhusets vårddagsavgift.

Eftersom engångsersättningar eller fortlöpande ersättningar vilka med stöd av privat olycksfallsförsäkring, resenärförsäkring eller livförsäkring utbetalats för bestående eller övergående men inte erlagts i stället för skattepliktig inkomst är de alljämt skattefria.

1.2.3. Förmögenhetsbeskattningen

Såsom ifråga om kapitalförsäkringar.

1.3. Pensionsförsäkringar

1.3.1. Försäkringspremien

Enligt den gamla IFSkL 98 § hade den skattskyldige rätt att i sin helhet dra av de premier som han erlagt för sin egen och sin makes obligatoriska pensionsförsäkring. Dessutom hade den skattskyldige rätt att dra av sina egna och sin makes frivilliga pensionsförsäkringspremier till ett belopp som var högst 12 procent av förvärvsinkomstens belopp. (Avdragsrätten gällde emellertid inte engångspremier eller premier för separat beviljade invalidpensionsförsäkringar.)

Enligt den nya ISL kan pensionsförsäkringspremier dras av antingen helt eller delvis eller också kan dylika premier överhuvudtaget inte dras av. Pensionsförsäkringspremieavdraget görs från förvärvsinkomsten.

1.3.1.1. Obligatoriska och lagstadgade premier samt premier för fritt formade kollektiva pensionsförsäkringar

Den skattskyldige har rätt att dra av den lagstadgade arbetspensionspremien och arbetslöshetsförsäkringspremien (år 1993 sammanlagt 3,2 procent av bruttolönen) i sin helhet.

Den skattskyldige får också dra av premier som han betalt för sig och sin makes obligatoriska eller lagstadgade pensionsförsäkring samt premierna för sådant registrerat eller genom en pensionsfond eller i pensionskassa kollektivt ordnat tilläggs-pensionsskydd som ansluter sig till pension. Även premierna för tilläggs-pensionsskydd som ordnats kollektivt i ett försäkringsbolag är helt avdragbara förutsatt att det på så sätt ordnade tilläggs-pensionsskyddet ifråga om förmånerna motsvarar högst det registrerade tilläggs-pensionsskyddet (ISL 96 § 1 mom.) I det sistnämnda fallet är det fråga om en av arbetsgivaren tecknad fritt formad kollektiv pensionsförsäk-

ring, där arbetstagaren deltar i betalningen av premierna.

De i ISL 96 § 1 moment avsedda pensionsförsäkringspremierna minskar inte rätten att dra av individuella, frivilliga pensionsförsäkringspremier.

1.3.1.2. Premier för individuella, frivilliga pensionsförsäkringar

Rätten att dra av premier för individuella, frivilliga pensionsförsäkringar beror på det totala pensionskydd som uppnås med försäkringarna. Huvudregeln är att premierna för individuella frivilliga pensionsförsäkringar, som kompletterar det s.k. grundpensionskyddet², i sin helhet är avdragbara upp till 50.000 mark per år. Om en frivillig pensionsförsäkring leder till en pensionsnivå som överskrider grundpensionskyddet, är 60 procent av premien avdragbar upp till 30.000 mark.

En pensionsförsäkrings skatterättsliga status är definierad i ISL 96 § 6 moment, som lyder:

”Som frivillig pensionsförsäkring anses ålders- och familjepensionsförsäkring samt därtill ansluten invalid- och arbetslöshetspensionsförsäkring om därpå grundad pension skall betalas periodiskt varje halvår eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid eller under minst två år.”

Enligt ISL 96 § 2 moment har den skattskyldigerätt att upp till 50.000 mark om året från sina eller makens inkomster dra av premierna för annan frivillig försäkring än sådan som avses i samma lagrum 1 moment under förutsättning att

- den på försäkringen grundade pensionen börjar betalas ut såsom ålderspension tidigast då den försäkrade har fyllt 58 år, och
- den på försäkringen grundade pensionen

2) Med grundpensionskydd avses en pensionsnivå, där pensionen vid 65 års ålder utgör 66 procent av den pensionsgrundande lönen, eller om pensionsåldern är lägre, det pensionsbelopp som nämns i ISL 96 § 3 moment.

tillsammans med de pensioner som grundar sig på den försäkrades övriga obligatoriska och frivilliga pensionskydd utgör högst 66 procent av den inkomst på basis av vilken den försäkrades lagstadgade pension skulle beräknas i det fall att han blivit arbetsoförmögen det år då försäkringen tecknades.

Om pensionen börjar löpa innan försäkringstagaren fyllt 65 år skall maximiprocentandelen (66 %) minskas med 3,3 procentenheter för varje begynnande år varmed pensionsåldern underskrider 65 år (ISL 96 § 3 mom.). De maximala beloppen är således:

ålder då pensionen börjat löpa	pensionsprocent av pensionsinkomsten
64	62,7
63	59,4
62	56,1
61	52,8
60	49,5
59	46,2
58	42,9

Om den försäkrade saknar inkomster eller hans inkomster är mycket små, är de frivilliga pensionsförsäkringspremierna i sin helhet avdragbara upp till 50.000 mark oavsett vad procentgränserna föreskriver, om den på en frivillig försäkring grundade pensionen börjar betalas ut som ålderspension tidigast då den försäkrade har fyllt 58 år och denna ålderspension tillsammans med den försäkrades övriga pensioner uppgår till högst det pensionsbelopp som beräknats på den s.k. minsta samordningslönen³ (ISL 96 § 4 mom.). År 1993 är denna lön 6.965 mark, varav 66 procent utgör 4.597 mark.

Också för företagare och lantbruksföretagare kan procentgränserna överskridas, om den pension som grundar sig på en frivillig försäkring tillsammans med företagarens övriga pensioner uppgår till högst det sammanlagda beloppet av det obligatoriska och det

maximala pensionskydd som har beräknats enligt lagen om pension för företagare (respektive lantbruksföretagare). Vid beräkning av en företagares maximala pensionskydd används såsom grund hans sista arbetsinkomst som kan fastställas enligt Pensionsskyddscentralens anvisningar. Avdragsrätten begränsas dock av att övre gränsen är 50.000 mark.

Till den del en frivillig pensionsförsäkring inte uppfyller villkoren i ISL 96 § 1-4 moment har den skattskyldige rätt att dra av 60 procent av premierna, dock högst 30.000 mark om året (ISL 96 § 5 mom.).

Om det pensionskydd som erhålls med en pensionsförsäkring delvis överskrider den s.k. grundpensionsskyddsnivån kan premien delas upp så, att avdragsrätten för den premie som endast hänför sig till den pension som överskrider grundpensionen begränsas till 60 procent. Premien kan delas upp också i det fall att ålderspensionen börjar löpa före 58 års ålder.

Försäkringsbolaget utreder förutsättningarna för att en pensionsförsäkringspremie skall vara avdragbar.⁴ Försäkringsbolaget lämnar vid tecknandet av försäkringen en utredning om den försäkrades totalförsäkringsskydd och premiens avdragbarhet. Med hjälp av utredningen visar den försäkrade för skattemyndigheterna att han har rätt att dra av premier i beskattningen. Om någon utredning inte företes utgör avdragsrätten 60 procent av premiens belopp, dock högst 30.000 mark.

Med tanke på gamla försäkringar har i lagen intagits ett övergångsstadgande. Enligt ISL 143 § 5 moment är premierna för en frivillig

3) Om samordningslönen stadgas i lagen om pension för arbetstagare 8 § 2 moment. Samordningslönen är indexbunden.

4) Vid beredningen av lagen framfördes från försäkringsbranschens sida misstankar om att betydande problem kunde komma att uppstå gällande beräkningar och ansvarsfrågor i samband med intyg för erhållande av pensionsförsäkringspremieavdrag. Också Riksdagens statsutskott fäste i sitt utlåtande om lagförslaget uppmärksamhet vid samma problem. Misstankarna har visat sig vara berättigade.

pensionsförsäkring som har tecknats före 1.10.1992 avdragbara upp till 50.000 mark om året, även om någon utredning om den försäkrades totalförsäkringsskydd inte företes, såvida premierna uppgår till högst 10 procent av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst under skatteåret.

Premier för pension med engångspremie eller för särskilt beviljad invalidpensionsförsäkring eller för folkpensionsförsäkring är överhuvudtaget inte avdragbara (ISL 96 § 5 mom.).

1.3.2. Försäkringsprestationen

Pensioner som utbetalas från pensionsförsäkringar med fortlöpande premiebetalning är skattepliktig *förvärvsinkomst* för mottagaren. En pensionsförsäkrings återköpsvärde och premieåterbetalning utgör också i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst.

Av pension som grundar sig på en försäkring som den skattskyldige betalat på en gång räknas enligt ISL 81 § endast följande belopp som skattepliktig förvärvsinkomst:

om pensionstagarens ålder vid skatteårets utgång är

under 44 år	60 %
44 — 52 år	55 %
53 — 58 år	50 %
59 — 63 år	45 %
64 — 68 år	40 %
69 — 72 år	35 %
73 — 76 år	30 %
77 — 81 år	25 %
82 — 86 år	20 %
87 — 91 år	15 %
92 år eller högre	10 %

Av premieåterbetalningen, återköpsvärdet eller ändringsvärdet på en av den skattskyldige själv tecknad pensionsförsäkring med engångspremie utgör försäkringens avkastning skattepliktig förvärvsinkomst.

1.3.3 Förmögenhetsbeskattningen

Skattepliktiga tillgångar är enligt förmögenhetsskattelagens 9 § 2 moment 2 punkt bl.a.

rätt till pension, om rättigheten är avsedd att gälla under den därtill berättigades livstid eller under en viss tid, varav vid skatteårets utgång minst fem år återstår, till den del rättighetens årsavkastning överstiger 2.500 mark.

2. Av företag tecknade försäkringar

2.1. Kapitalförsäkringar

2.1.1. Försäkringspremien

En av ett företag tecknad försäkring, där den försäkrade är en person i företagets tjänst och förmånstagaren i livsfall den ifrågavarande personen och i dödsfall hans nära anhöriga, går i det följande under benämningen *tjänstemannaförsäkring*.⁵

Premien för en tjänstemannaförsäkring är en avdragbar utgiftspost för arbetsgivaren.

Enligt den gamla IFSkL räknades 10 procent av premierna för en tjänstemannaförsäkring som skattepliktig inkomst för arbetstagaren, oberoende av om arbetsgivaren hade förbundit sig att hålla förmånstagarförordnandet i kraft eller inte.

Enligt ISL 68 § 1 moment utgör av arbetsgivaren betalda försäkringspremier för en tjänstemannaförsäkring i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst för den försäkrade. Om en av arbetsgivaren tecknad livförsäkring innehåller en spardel räknas premierna för sparlivförsäkringen och den därtill fogade dödsfallsförsäkringen som lön. Premierna för endast en dödsfallsförsäkring utgör inte lön (detta var inte heller tidigare fallet).

Den förändrade skattepliktigheten ifråga om premier gäller också premier som betalats 1.1.1993 eller senare för tjänstemannaförsäkringar som tecknats innan den nya ISL trädde i kraft.

En av företaget tecknad försäkring, där den försäkrade är en för företagets fortlöpande

verksamhet betydelsefull person och förmånstagaren företaget självt, går i Finland under benämningen *nyckelpersonsförsäkring*. Enligt den gamla lagen fick företaget i sin beskattning dra av de premier som det betalat för en dylik försäkring.

Enligt 8 § 3 moment i lagen om beskattning av näringsinkomst är premier som betalats för en för arbetstagaren tecknad livförsäkring avdragbara i företagets beskattning endast om förmånstagaren är den försäkrade arbetstagaren själv eller hans nära anhöriga. Om företaget står som förmånstagarare är premierna inte avdragbara.

2.1.2. Försäkringsprestationen

Den nya ISL stadgar att av en prestation som grundar sig på en av arbetsgivaren tecknad tjänstemannaförsäkring utgör försäkringens avkastning *kapitalinkomst* för arbetstagaren. Avkastningen erhålls, när från försäkringsutbetalningen dras av det belopp som ansetts ingå i den försäkrades lön (ISL 35 §). I lönen har åren 1989—1992 ansetts ingå 10 procent av premierna och från början av 1993 således hela försäkringspremien.

En dödsfallssumma är skattefri inkomst, om den utbetalas till den försäkrades nära anhöriga eller till dödsboet.

Om arbetsgivaren överför tjänstemannaförsäkringen till den försäkrade arbetstagaren uppfattas försäkringen därefter som en av arbetstagaren själv tecknad försäkring. Vid tidpunkten för överföringen uppkommer inga skattepåföljder för arbetstagaren, och av den försäkringsprestation som i sinom tid erläggs utgör försäkringens avkastning skattepliktig kapitalinkomst. När avkastningen härvid beräknas dras från försäkringsutbetalningen av utöver de premier som den försäkrade själv betalat de premier som arbetsgivaren betalat och som anses ingå i den försäkrades lön.

En tjänstemannaförsäkrings återköpsvärde som lyfts av företaget utgör skattepliktig näringsinkomst för företaget.

5) Denna benämning har använts och används alltså i Finland rätt allmänt. Den beskriver nödvändigtvis inte på bästa möjliga sätt försäkringens innehåll och syfte.

Av en nyckelpersonsförsäkrings sparsumma och dödsfallsersättning utgör försäkringsutbetalningen minskad med tidigare inte från dragna premier skattepliktig näringsinkomst för företaget.

2.2. Invaliditetsförmåner

2.2.1. Försäkringspremien

Premierna för en riskförsäkring som arbetsgivaren tecknat för sina arbetstagare, t.ex. en försäkring som innehåller enbart invaliditetsförmåner, utgör vanligen inte skattepliktig inkomst för arbetstagaren. Om tecknandet av försäkring däremot ersätter utbetalning av lön anses försäkringspremierna ingå i arbetstagarens lön.

2.2.2. Försäkringsprestationen

Samma regler gäller som för av privatpersoner tecknade försäkringar (se ovan punkt 1.2.2).

2.3. Pensionsförsäkringar

2.3.1. Försäkringspremien

Premierna för obligatoriska och frivilliga pensionsförsäkringar som tecknats för de anställda är för företaget i sin helhet avdragbara såsom kostnader för inkomstens förvärvande. Också försäkringspremier som anses ingå i lönen är för företaget avdragbara i likhet med övriga löner. Detta gäller såväl fortlöpande premier som engångspremier.

Om arbetsgivaren för sina arbetstagare tecknat en kollektiv pensionsförsäkring räknas inte de av arbetsgivaren betalda premierna som skattepliktig inkomst för arbetstagaren. Före 1.1.1993 gällde samma regel också av arbetsgivaren tecknade individuella pensionsförsäkringar. Den nya ISL är således strängare när det gäller beskattningen av individuella pensionsförsäkringar som tecknats av arbetsgivaren.

Enligt ISL 68 § 2 moment betraktas som skattepliktig förvärvsinkomst för arbetstagaren av arbetsgivaren betalda premier för indi-

viduell frivillig pensionsförsäkring, till den del de inte vore avdragbara om arbetstagaren själv hade betalt premierna eller 60 procent av dem vore avdragbara. Premier som betalats av arbetsgivaren för en individuell pensionsförsäkring betraktas således som lön t.ex. till den del för grundpensionsskyddet betalda fortlöpande premier överstiger 50.000 mark om året.

När det gäller pensionsförsäkringar med engångspremie betraktas som lön endast den del av premien som berättigar till en större pension än grundpensionsskyddet.

Pensionsförsäkringspremier som betalats av arbetsgivaren betraktas likaså som lön t.ex. i det fall att pensionsnivån överskrider de i punkt 1.3.1.2 nämnda procentgränserna eller att pensionsåldern enligt försäkringsavtalet är lägre än 58 år. Detta följer av att endast 60 procent av premierna som arbetstagaren själv skulle ha betalt i så fall vore avdragbara.

Övergångsstadgandet i ISL 143 § 5 moment inverkar också på beskattningen av individuella frivilliga försäkringar som arbetsgivaren tecknat. Om en pensionsförsäkring har tecknats före 1.10.1992 anses inte premierna utgöra lön för arbetstagaren, om premierna inte överstiger 10 procent av arbetstagarens nettoförvärvsinkomst under skatteåret (premierna får inte heller överskrida 50.000 mark om året). Om gränsen på 10 procent överskrids bör arbetsgivaren förete en utredning av arbetstagarens totala pensionsskydd eller räkna den del av premien som överskrider 10-procentsgränsen såsom arbetstagarens lön.

Om tecknandet av en pensionsförsäkring ersätter löneutbetalning betraktas premierna i sin helhet som lön.

Inom de ramar som uppställs av ISL 96 § 5 moment får arbetstagaren i sin egen beskattning dra av premier som arbetsgivaren betalat för en individuell frivillig pensionsförsäkring och som med stöd av ISL 68 § 2 moment betraktas som en del av arbetstagarens lön. Den totala avdragsrätten enligt detta lagrum

omfattar 60 procent av premierna, dock högst 30.000 mark om året. Engångspremier för pensionsförsäkringar är överhuvudtaget inte avdragbara i arbetstagarens egen beskattning.

Om arbetstagaren själv deltar i premierna för en av arbetsgivaren tecknad kollektiv pensionsförsäkring får han i beskattningen dra av dessa premieandelar till fullt belopp under de förutsättningar som uppställs i ISL 96 § 1 moment, och de begränsar inte hans rätt till övriga avdrag (se ovan punkt 1.3.1.1).

2.3.2. Försäkringsprestationen

Utbetalda pensioner är skattepliktig förvärvsinkomst för mottagaren.

3. Inkomstutjämning

Efter övergången till proportionell skattesats för kapitalinkomster i början av 1993 tillämpas inte längre inkomstutjämning på detta slag av inkomster. Inkomstutjämning kan endast tillämpas på förvärvsinkomster (ISL 128 §).

Inkomstutjämningen, då förutsättningar för ett dylikt förfarande är för handen, lindrar beskattningen avsevärt.

Inkomstutjämning kan tillämpas på t.ex. engångsersättningar som betalas till följd av invaliditet eller på pensionsförsäkringspremier som betraktas såsom lön för arbetstagaren.

4. Kritik från Finska Försäkringsbolagens Centralförbund

Centralförbundet har anfört stark kritik mot vissa planerade och genomförda förändringar.

Centralförbundet har i synnerhet kritiserat de nya reglerna för beskattning av individuella, frivilliga pensionsförsäkringar. Förbundets ståndpunkt är att beskattningen av frivilliga pensionsförsäkringar som tecknats av privatpersoner bör vara densamma som beskattningen av det finländska pensionsskyddet i övrigt, dvs. premierna bör upp till en skälighetsgräns vara avdragbara och skatten bör betalas på pensionen.

För jämförelsens skull kan det konstateras, att arbetsgivaren, inom ramen för lagen om pension för arbetstagare, kan anordna frivilligt, lagstadgat tilläggspensionsskydd för personalgrupper som uppfyller vissa kriterier. Ett dylikt tilläggspensionsskydd som får registreras enligt lagen om pension för arbetstagare kan berättiga till 66 procent av den pensionsgrundande lönen och pensionen kan börja utbetalas såsom ålderspension vid 55 års ålder. En förutsättning för full pension är minst 25 tjänsteår. Arbetsgivaren får i beskattningen dra av de premier han betalat för detta pensionsskydd; premierna räknas inte som skattepliktig inkomst för arbetstagaren. Avkastningen av den försäkringstekniska ansvarsskulden beskattas inte. Den pension som sedermera betalas till arbetstagaren utgör skattepliktig förvärvsinkomst för honom.

Principen om en jämlik behandling av medborgarna skulle som sådan förutsätta att privatpersoner borde ha ungefär likadana skattemässiga möjligheter att för sig själva bekosta tilläggsskydd som ett komplement till det lagstadgade pensionsskyddet. Med avseende på förmånerna borde detta tilläggsskydd kunna motsvara högst de tilläggsförmåner som får registreras enligt lagen om pension för arbetstagare. Så är tyvärr dock inte fallet efter 1.1.1993. Den nya ISL har gjort en privatpersons möjligheter att med avdragbara försäkringspremier komplettera sitt pensionsskydd betydligt mera begränsade än vad som ovan sagts, vilket också refererats i punkt 1.3.1.

När det gäller nyckelpersonsförsäkringar är Centralförbundets ståndpunkt att företagen bör kunna gardera sig mot avbrott till följd av en nyckelpersons död. Beskattningen av dylika personförsäkringar borde vara överensstämmande med beskattningen av företagets skadeavbrottsförsäkringar, dvs. premierna skulle vara avdragbara i företagets beskattning och ersättningarna utgöra skattepliktig inkomst för företaget.

